

הרב משה ליב הכהן הלבפשט

פרשת פנחס

העברת שרביט ההנהגה

"וידבר משה אל ה' לאמר. יפקוד ה' אלוהי הרוחות לכל בשר איש על העדה"

(במדבר כז, טו-טז).

הדאגה למנהיג ראוי

וידבר משה אל ה'. להודיע שבחן של צדיקים, שכשנפטרים מן העולם מניחין צרכי עצמן, ועוסקין בצרכי ציבור (ילקוט שמעוני כז, תשעו).

משה מבקש מן הקדוש ברוך הוא בשעת מיתתו, ואומר לפניו: ריבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך דעתם של כל אחד ואחד, ואין בשל בניך דומה זה לזה. כשאני מסתלק מהן, בבקשה ממך אם בקשת למנות עליהם מנהיג, מנה עליהם אדם שיהא סובל לכל אחד ואחד לפי דעתו (תנחומא כז, י).

"אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם, ואשר יוציאם ואשר יביאם" (במדבר כז, יז).

"אשר יצא לפניהם" - לא כדרך מלכי האומות שיושבים בבתיהם ומשלחין את חיילותיהם למלחמה, אלא כמו שעשיתי אני, שנלחמתי בסיחון ועוג, שנא' (במדבר כא) אל תירא אותי, וכדרך שעשה יהושוע, שנא' (יהושע ה) וילך יהושוע אליו ויאמר לו הלנו אתה וגו', וכן בדוד הוא אומר (ש"א יח) כי הוא יוצא ובא לפניהם יוצא בראש ונכנס בראש. **"ואשר יוציאם"** - בזכותיו, **"ואשר יביאם"** - בזכותיו (רש"י).

"ואשר יוציאם ואשר יביאם", שלא יהא מוציאן רבבות ומכניסן אלפים, מוציאן אלפים ומכניסן מאות (ילקוט שמעוני כז, תשעו).

משה רבנו עומד להסתלק מן העולם, והדבר העיקרי העומד לנגד עיניו הוא לא להשאיר את עם ישראל, צאן מרעיתו, **"כצאן אשר אין להם רועה"** (במדבר כז, יז). הוא פונה בתפילה ובבקשה להקדוש ברוך הוא, למנות מנהיג ראוי, שיבין את מורכבות ההנהגה של עם ישראל, אדם שיבין היטב את נפש האדם, וידע לתת לכל אחד את מה שהוא צריך. מנהיג שנוטל אחריות ויוצא למלחמה בראש חילותיו, ולא אחד כזה שמסתתר בביתו ושולח את צעיריו להתמודד לבד בחזית.. מנהיג צדיק בעל שיעור קומה שבזכותיו יוכל להוציא את העם למלחמה וגם להחזיר את כולם הביתה בשלום.

בחירת המנהיג

"וידבר משה אל ה' לאמר", **"יפקוד ה' אלוהי הרוחות"**, כל מי שמבקש צרכי צבור כאלו בא בזרוע, יפקוד ה', מה ראה לבקש הדבר הזה אחר סדר נחלות, אלא כיון שירשו בנות צלפחד אביהן, אמר משה, הרי השעה שאתבע בה צרכי, אם הבנות יורשות, בדין הוא שירשו בני את כבודי, אמר לו הקדוש ברוך הוא (משלי כז, יח): **"נוצר תאנה יאכל פריה"**, בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתך, והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספסלים, והוא פורס את המחצלאות, הואיל והוא שרתך בכל כחו, כדאי הוא שימש את ישראל, שאינו מאבד שכרו, קח לך את יהושע בן נון, לקיים מה שנאמר נוצר תאנה יאכל פריה (במדבר רבה כא, יד).

משה רבנו אדון כל הנביאים, לא מבין שתלמידו הגדול יהושע הוא המנהיג הראוי לעם ישראל בעת הזאת? מדוע הוא מבקש שבניו ירשו אותו, האם הוא אינו יודע שהם לא ישבו ועסקו בתורה, ואינם ראויים להנהגה?

כשמעמידין המלך, מושחין אותו בשמן המשחה... ומאחר שמושחין המלך, הרי זה זוכה לו ולבניו עד עולם, שהמלכות ירושה, שנאמר (דברים ז'): "למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל"... ולא המלכות בלבד, אלא כל השררות וכל המינויין שבישראל ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם, והוא שיהיה הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה (רמב"ם מלכים א, ז).

משה רבינו ודאי מכיר את יכולותיהם של בניו מול גדלותו של יהושע, אבל באופן טבעי רוצה שבניו ימלאו את מקומו, הוא לא היה מבקש זאת אם זה לא היה נכון על פי דיני התורה, אולם משעה שנפסקה ההלכה שבדיני ירושה בנות יורשות את אביהן, בודאי שגם בנים יורשים את אביהם, ולכן הוא פונה אל ה' על פי דין תורה, "**בדין** הוא שירשו בני את כבודי". עונה לו ה': "בניך ישבו להם ולא עסקו בתורה", אם כך, הרי שעל פי דין הם אינם יורשים אותך בהנהגה, שהרי התנאי לירושת שררה הוא "שיהיה הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה וביראה", ותנאי זה לא מתקיים בבניך, ובנוסף לכך, "**כדאי** הוא שישמש את ישראל", גם במקרים שהדין עומד לצדך, כדאי לבחון מה כדאי... מה הדבר הכי נכון לעם בעת הזאת, ויהושע הוא המתאים ביותר, הראוי ביותר, שגם זכה לכך ביושר, "נוצר תאנה יאכל פריה".

רבי נתן אומר משה היה מתעצב בלבו שלא עמד אחד מבניו, אמר ליה הקב"ה והלא בני אהרן אחיך כאלו הן בניך, ואף מי שאני מעמיד על ישראל ילך ויעמוד על פתחו של אלעזר, משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שלא היה לו בן ראוי למלכות נטל המלכות ממנו ונתנו לבן אוהבו, אמר לו אף על פי שנתתי לך גדולה לך ועמוד על פתחו של בני, כך אמר הקדוש ברוך הוא ליהושע, לך ועמוד על פתחו של אלעזר (ילקוט שמעוני כז, תשעו).

הקדוש ברוך הוא מבין את הקושי האנושי של משה רבינו בכך שהמנהיג הנבחר איננו בנו אלא תלמידו, ולכן מצווה על יהושע לעמוד על פתחו של אלעזר אחיינו שהוא כבנו, ולשאלו אצלו במשפט האורים.

התורה הקדושה מלמדת אותנו כאן בצורה מפורטת איך יש לנהוג בבחירת מנהיג חדש, למצוא את המנהיג הטוב ביותר, שזכאי לכך על פי דין תורה, וראוי לכך מצד עצמו, וכאשר זה אינו בנו יורשו של המנהיג הקודם, יש לבצע את המהלך כולו ברגישות גדולה ביותר, על מנת שלא לפגוע ברגשותיו של המנהיג היוצא.

אופן המינוי

"**ויאמר** ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו, ו**סמכת** את ידך עליו" (במדבר כז, יח). **והעמדת** אותו לפני אלעזר הכהן, ולפני כל העדה, ו**וצוית**ה אותו לעיניהם. ו**נתת**ה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל". אחרי שנבחר המנהיג החדש יש לבצע ארבע פעולות, כדי לוודא שהמינוי יתבצע ויעבור בצורה חלקה וללא כל עוררין:

א. "**וסמכת** את ידך עליו" - תן לו מתורגמן שידרוש בחיך, שלא יאמרו עליו, לא היה לו להרים ראש בימי משה (רש"י). המנהיג החדש צריך להתחיל בהליך החפיפה, והכניסה לנעלי ההנהגה עוד בחיי המנהיג הקודם, כדי שיהיה ברור לכולם שהמנהיג הקודם אכן סמך את ידיו עליו, הוא מאמין ביכולותיו להנהיג, והמינוי נעשה על דעתו בלב שלם.

ב. "**והעמדת** אותו לפני אלעזר הכהן, ולפני כל העדה... לעיניהם". המינוי חייב להיעשות בקהל עם ועדה, לפני ראשי הקהל ולפני כל העם, כדי למנוע כל עוררין.

ג. "**וצוית**ה אותו" - על ישראל, דע שטרחנין הם, סרבנים הם על מנת שתקבל עליך. בהרבה מקרים, אדם נוטל על עצמו תפקיד נחשק ונוצץ, וכאשר מתגלים לו הקשיים שבתפקיד הוא נמנע מלהתמודד עמם, הוא מתרץ זאת בכך שלא על מנת כך קיבל את התפקיד. ולכן יש לתת למנהיג החדש את כל המידע הדרוש, להציג בפניו את כל הקשיים שבתפקיד החדש, כך שידע מראש מול מה הוא עומד, ועם מה הוא יצטרך להתמודד, כדי שיקבל על עצמו את התפקיד בלב שלם, ויבצע אותו כראוי.

ד. "**ונתת**ה מהודך עליו" - זה קירון עור פנים. "למען ישמעו כל עדת בני ישראל" - שיהיו נוהגין בו כבוד ויראה כדרך שנוהגין בך (רש"י). אחד מהתנאים להצלחתו של מנהיג הוא ביסוס סמכותו. כדי לבסס סמכות יש צורך בגינוני כבוד. מלך צריך כתר, בגדי מלכות, ארמון מפואר ומשמר כבוד, רב זקוק לאיצטלא דרבנן, ולהכרה וכבוד מזקני העדה. יש לתת למנהיג החדש את כל התנאים הדרושים לו, על מנת שיכבדו אותו, כדי שיוכל לבסס את מנהיגותו.

יהי רצון שנזכה בקרוב למנהיגותו של "חוסר מגזע ישי", "והיה צדק אזור מתניו, והאמונה אזור חלציו" (ישעיהו יא, א, ה).